

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 5. 2. 2019
COM(2019) 70 final

Odporúčanie

ROZHODNUTIE RADY

**o poverení začať rokovania so zreteľom na dohodu medzi Európskou úniou
a Spojenými štátmi americkými o cezhraničnom prístupe k elektronickým dôkazom
v oblasti justičnej spolupráce v trestných veciach**

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT

S čoraz väčším využívaním sociálnych médií, webmailu, služieb odosielenia správ a aplikácií na komunikáciu, prácu, udržiavanie spoločenských kontaktov a získavanie informácií rastie cezhraničný tok údajov, a to aj na nezákonné účely. Pri čoraz väčšom počte vyšetrowaní trestných činov sa preto využívajú elektronické dôkazy, ktoré nie sú verejne dostupné. Keďže internet nemá hraníc a služby sa dajú poskytovať z ktoréhokoli'vek miesta na svete, pričom ich môžu poskytovať aj spoločnosti mimo Európy, umožnenie cezhraničného prístupu k elektronickým dôkazom je naliehavým problémom, ktorý sa týka takmer každého druhu trestného činu. V súvislosti s nedávnymi teroristickými útokmi jednoznačne vyplynulo najmä to, že je prioritne potrebné nájsť spôsoby, akými by prokurátori a sudcovia z členských štátov Európskej únie mohli rýchlejšie a efektívnejšie zabezpečovať a získavať elektronické dôkazy.

Pri viac ako polovici všetkých vyšetrowaní trestných činov je dnes potrebný prístup k cezhraničným elektronickým dôkazom. Elektronické dôkazy sú potrebné pri približne 85 % vyšetrowaní trestných činov, pričom v dvoch tretinách týchto vyšetrowaní je potrebné získať dôkazy od poskytovateľov online služieb, ktorí majú sídlo v inej jurisdikcii. Počet žiadostí adresovaných hlavným poskytovateľom online služieb sa v období rokov 2013 až 2018 zvýšil o 84 %. Tieto druhy údajov sú pri vyšetrowaní trestných činov nevyhnutné na identifikáciu určitej osoby alebo na získanie informácií o jej činnosti.

Elektronické dôkazy sú rôzne druhy údajov v elektronickej forme, ktoré sú relevantné pre vyšetrowanie trestných činov a ich stíhanie a ktoré sú často uložené na serveroch poskytovateľov online služieb. Patria k nim „obsahové údaje“, ako sú e-maily, textové správy, fotografie a videá, ako aj „neobsahové údaje“, napríklad údaje o účastníkoch alebo informácie o prevádzke v súvislosti s online účtom.

Tradičným spôsobom spolupráce orgánov pri riešení rôznych druhov trestnej činnosti je spolupráca medzi justičnými orgánmi. V súčasnosti je hlavným nástrojom, ktorý členské štáty využívajú na to, aby požiadali o prístup k cezhraničným elektronickým dôkazom vo väčšine ostatných krajín Európskej únie, európsky vyšetrowací príkaz.

V prípade tretích krajín (ako aj Dánska a Írsko, ktoré sa rozhodli európsky vyšetrowací príkaz neuplatňovať) môžu členské štáty Európskej únie využívať žiadosti o vzájomnú právnu pomoc. Na oboch stranách je zapojených niekoľko rôznych orgánov. Príslušné postupy boli navrhnuté v čase, keď internet ešte neexistoval, počet žiadostí predstavoval iba zlomok súčasného počtu a keď neexistoval problém nestálosti elektronických dôkazov.

Jednou z krajín, ktoré od členských štátov Európskej únie (a z celého sveta) dostávajú najviac žiadostí o vzájomnú právnu pomoc týkajúcich sa prístupu k elektronickým dôkazom, sú Spojené štáty americké, kde sídlia najväčší poskytovatelia služieb. Európska únia a Spojené štáty americké podpísali 25. júna 2003 dohodu o vzájomnej právnej pomoci, ktorá nadobudla platnosť 1. februára 2010. Táto dohoda je kľúčovým transatlantickým mechanizmom na zabezpečenie účinnej spolupráce v oblasti trestného súdnictva a boja proti organizovanej trestnej činnosti a terorizmu.

Prvé spoločné preskúmanie dohody sa uskutočnilo v roku 2016¹. Dospel sa pri ňom k záveru, že dohoda prináša pre vzťah medzi EÚ a USA v oblasti vzájomnej právnej pomoci pridanú hodnotu a vo všeobecnosti funguje dobre. Vynaloží sa ďalšie úsilie na zlepšenie tejto spolupráce. Hoci má justičná spolupráca medzi orgánmi verejnej moci, a to aj vo vzťahu

¹ Preskúmanie Dohody o vzájomnej pomoci medzi EÚ a USA z roku 2010, 7. apríla 2016, 7403/16.

k Spojeným štátom americkým, zásadný význam, tento spôsob je, vzhľadom na nestálu povahu elektronických dôkazov, často príliš pomalý, keďže trvá v priemere 10 mesiacov, a môže so sebou prinášať neprimerané vynakladanie zdrojov. Navyše, hoci je dôležitým aspektom justičnej spolupráce pri konkrétnom vyšetrovaní vnútroštátna právomoc, čoraz častejšie dochádza k tomu, že jediným spojom s druhým štátom je miesto, kde sa údaje alebo poskytovateľ služieb nachádzajú. V rámci spoločného preskúmania uskutočneného v roku 2016 boli členské štáty osobitne v súvislosti s elektronickými dôkazmi vyzvané, aby v záujme rýchlejšieho a efektívnejšieho zabezpečenia a získania elektronických dôkazov spolupracovali priamo s poskytovateľmi služieb v USA.

Priama spolupráca s poskytovateľmi služieb z USA sa stala alternatívou justičnej spolupráce. Obmedzuje sa na neobsahové údaje² a z hľadiska práva USA je dobrovoľná. V praxi sa orgány verejnej moci členských štátov Európskej únie obracajú priamo na poskytovateľov služieb v Spojených štátoch amerických so žiadosťami podľa vnútroštátnych pravidiel trestného konania, ku ktorým má poskytovateľ služieb prístup, pričom tieto žiadosti sa zvyčajne týkajú údajov o používateľovi služieb, ktoré poskytuje. Týka sa to niektorých poskytovateľov služieb so sídlom v Spojených štátoch amerických a, v obmedzenejšom rozsahu, v Írsku, ktorí dobrovoľne odpovedajú na žiadosti orgánov presadzovania práva členských štátov priamo, pokiaľ sa žiadosti týkajú neobsahových údajov.

Právne predpisy USA³ umožňujú poskytovateľom služieb so sídlom v USA, aby priamo spolupracovali s európskymi orgánmi verejnej moci, pokiaľ ide o neobsahové údaje. Táto spolupráca je však dobrovoľná. Poskytovatelia preto vypracovali vlastné postupy alebo o spolupráci a jej spôsobe rozhodujú v závislosti od jednotlivých prípadov. Popri náraste priamej spolupráce s poskytovateľmi služieb boli v Spojených štátoch amerických nedávno vydané rozsudky a uskutočnili sa súdne konania, ktorých cieľom bolo objasniť, či orgány Spojených štátov majú právo žiadať od poskytovateľa služieb, ktorý má hlavné sídlo v Spojených štátoch amerických, aby poskytol údaje uložené v zahraničí; išlo pritom najmä o vec „Microsoft Ireland“⁴.

Počet žiadostí o dobrovoľnú priamu spoluprácu rýchlo vzrástol, pričom v roku 2017 presiahol výšku 124 000. Pri dobrovoľnej priamej spolupráci sa síce zabezpečí rýchlejší prístup než pri vzájomnej právnej pomoci, táto spolupráca je však obmedzená len na neobsahové údaje. Navyše môže byť nespoľahlivá, nemusí sa pri nej zabezpečiť dodržiavanie príslušných procesných záruk, je možné ju uskutočňovať len vo vzťahu k obmedzenému počtu poskytovateľov služieb, z ktorých každý uplatňuje odlišné postupy, nie je transparentná a ťažko pri nej vyvodit' zodpovednosť. Z výslednej fragmentácie môže vyplývať právna neistota, otázky, pokiaľ ide o zákonnosť stíhania, ako aj obavy, pokiaľ ide o ochranu základných práv a procesných záruk vo vzťahu k osobám, ktorých sa takéto žiadosti týkajú. Poskytovatelia služieb okrem toho vyhovejú menej ako polovici všetkých žiadostí⁵.

Pokiaľ ide o prípadné recipročné žiadosti zo strany orgánov USA adresované poskytovateľom služieb v Európskej únii, v mnohých členských štátoch právny rámec upravujúci oblasť telekomunikácií v súčasnosti zakazuje vnútroštátnym telekomunikačným operátorom, aby

² Obsahové údaje sa dajú na dobrovoľnom základe získať len v prípadoch považovaných za núdzové situácie, v ktorých hrozí nebezpečenstvo smrti alebo vážnej fyzickej ujmy.

³ Oddiel 2701 (2) zákona o elektronických komunikáciách a ochrane súkromia z roku 1986 (ECPA) 41.

⁴ Najvyšší súd USA o tejto veci pojednával 27. februára 2018. Po tom, ako strany súd informovali, že bol podpísaný zákon o objasnení zákonného využívania údajov v zámorí, ktorý umožňuje vydať nový súdny príkaz na získanie požadovaných informácií od Microsoftu, súd konanie 17. apríla 2018 zastavil.

⁵ Posúdenie vplyvu vypracované Komisiou, sprievodný dokument k balíku o elektronických dôkazoch, 17. apríla 2018, SWD(2018) 118 final.

priamo odpovedali na žiadosti zahraničných orgánov, a to aj pokiaľ ide o neobsahové údaje. Právny rámec, ktorý by umožňoval priamu spoluprácu, navyše neexistuje ani v iných sektoroch komunikácií. Orgány USA môžu zvyčajne takéto údaje od poskytovateľov služieb v EÚ získať len na základe žiadosti o vzájomnú právnu pomoc.

2. CIELE NÁVRHU

Európska komisia sa v Európskom programe v oblasti bezpečnosti⁶ z apríla 2015 zaviazala, že odstráni prekážky vyšetrovaní trestných činov v oblasti počítačovej kriminality, najmä pokiaľ ide o cezhraničný prístup k elektronickým dôkazom. Dňa 17. apríla 2018 Komisia predložila Európskemu parlamentu a Rade návrh nariadenia o európskom príkaze na predloženie a uchovanie elektronických dôkazov v trestných veciach⁷ a návrh smernice, ktorou sa stanovujú harmonizované pravidlá určovania právnych zástupcov na účely zhromažďovania dôkazov v trestnom konaní (ďalej len „návrhy týkajúce sa elektronických dôkazov“)⁸.

Účelom týchto návrhov je urýchliť postup, akým sa v Európskej únii zabezpečujú a získavajú elektronické dôkazy priamo od poskytovateľov služieb so sídlom v inej jurisdikcii. Do rozsahu pôsobnosti návrhov patria osobitné druhy poskytovateľov služieb, ktorí poskytujú služby v Európskej únii. Poskytovateľ ponúka služby v Európskej únii, keď umožňuje používateľom v jednom alebo vo viacerých členských štátoch využívať svoje služby a ak má podstatnú väzbu s Úniou, napríklad keď má prevádzkareň v členskom štáte alebo keď v danom členskom štáte poskytuje služby veľkému počtu používateľov. Poskytovatelia, ktorí v Európskej únii nemajú zastúpenie, musia určiť právneho zástupcu, od ktorého bude možné vymáhať splnenie príkazu na predloženie dôkazov.

Európska rada zdôraznila význam, aký má táto otázka vo vnútorných, ako aj vonkajších vzťahoch. V záveroch Európskej rady z 18. októbra 2018 sa uvádza: „*Mali by sa nájsť riešenia, ako zabezpečiť rýchly a účinný cezhraničný prístup k elektronickým dôkazom s cieľom účinne bojovať proti terorizmu a inej závažnej a organizovanej trestnej činnosti, a to v rámci EÚ, ako aj na medzinárodnej úrovni; do konca volebného obdobia by sa mala dosiahnuť dohoda o návrhoch Komisie týkajúcich sa elektronických dôkazov a prístupu k finančným informáciám, ako aj zefektívnenia boja proti praniu špinavých peňazí*“⁹. Komisia by tiež mala urýchlene predložiť mandáty na medzinárodné rokovania o elektronických dôkazoch“.

Návrhy Komisie týkajúce sa elektronických dôkazov sú východiskom pre koordinovaný a koherentný prístup tak v rámci Európskej únie, ako aj prístup Európskej únie na medzinárodnej úrovni, pri ktorom sa náležite zohľadnia pravidlá Európskej únie vrátane pravidiel týkajúcich sa zákazu diskriminácie medzi členskými štátmi Európskej únie a ich štátnymi príslušníkmi. Hoci Komisia už vo svojom posúdení vplyvu k návrhom týkajúcim sa

⁶ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade: Európsky program v oblasti bezpečnosti, 28. apríla 2015, COM(2015) 185 final.

⁷ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o európskom príkaze na predloženie a uchovanie elektronických dôkazov v trestných veciach, 17. apríla 2018, COM(2018) 225 final.

⁸ Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa stanovujú harmonizované pravidlá určovania právnych zástupcov na účely zhromažďovania dôkazov v trestnom konaní, 17. apríla 2018, COM(2018) 226 final.

⁹ Popri prebiehajúcich rokovaní s Európskym parlamentom a Radou Rada na zasadnutí Rady pre spravodlivosť a vnútorné veci 7. decembra 2018 schválila všeobecné smerovanie v súvislosti s návrhom nariadenia predloženým Komisiou.

elektronických dôkazov uviedla, že dané návrhy by bolo užitočné doplniť dvojstrannými alebo viacstrannými dohodami o cezhraničnom prístupe k elektronickým dôkazom so sprievodnými zárukami, rozhodla sa navrhnúť vnútorné pravidlá EÚ upravujúce vhodné spôsoby cezhraničného prístupu k elektronickým dôkazom a súvisiace záruky a až potom prísť k rokovaniam s tretími stranami.

Na medzinárodnej úrovni diskusie prebiehajú v rámci rokovaní o druhom dodatkovom protokole k Dohovoru Rady Európy o počítačovej kriminalite¹⁰. Cezhraničnému prístupu k elektronickým dôkazom sa počas svojich nedávnych stretnutí pravidelne venovali ministri spravodlivosti a vnútra EÚ a USA.

Komisia práve súbežne prijíma dve odporúčania týkajúce sa začatia rokovaní so Spojenými štátmi americkými a účasti na rokovaní o druhom dodatkovom protokole k Dohovoru Rady Európy o počítačovej kriminalite. Hoci tieto dva procesy budú napredovať rôznym tempom, týkajú sa vzájomne súvisiacich otázok a záväzky prijaté v rámci jedného rokovania môžu mať priamy vplyv na druhú oblasť rokovaní.

Aj keď sa návrhmi týkajúcimi sa elektronických dôkazov rieši situácia vo vzťahu ku konkrétnym druhom poskytovateľov služieb, ktorí poskytujú služby na trhu EÚ, hrozí, že uložené povinnosti budú v rozpore s právnymi predpismi tretích krajín. V záujme riešenia týchto kolízií právnych poriadkov a v súlade so zásadou ústretovosti v medzinárodných vzťahoch obsahujú návrhy týkajúce sa elektronických dôkazov ustanovenia, v ktorých sa stanovujú osobitné mechanizmy pre prípad, že by poskytovateľ služieb mal v súvislosti so žiadosťou o poskytnutie dôkazov splniť protichodné povinnosti vyplývajúce z práva tretej krajiny. Jedným z týchto mechanizmov je postup preskúmania umožňujúci takúto situáciu objasniť. Dohodou medzi EÚ a USA by sa malo predísť tomu, aby sa v Európskej únii a Spojených štátoch amerických uplatňovali protichodné povinnosti.

Hlavní poskytovatelia služieb, ktorí disponujú dôkazmi relevantnými pre vyšetrovanie trestných činov, pôsobia v rámci jurisdikcie USA. Zákom o uloženej komunikácii z roku 1986 sa zakazuje sprístupňovanie obsahových údajov, zatiaľ čo neobsahové údaje sa môžu poskytovať na dobrovoľnom základe. V zákone Spojených štátov o objasnení zákonného využívania údajov v zámorí („zákon o CLOUD“), ktorý Kongres Spojených štátov prijal 23. marca 2018, sa prostredníctvom zmeny zákona o uloženej komunikácii z roku 1986 objasňuje, že poskytovatelia služieb z USA sú povinní plniť príkazy na sprístupnenie obsahových údajov a neobsahových údajov vydané orgánmi USA, a to bez ohľadu na to, kde sa tieto údaje uchovávajú, pričom sa môžu uchovávať aj v Európskej únii. Zákon o CLOUD zároveň umožňuje uzatvárať so zahraničnými vládami vykonávacie dohody, na základe ktorých by poskytovatelia služieb v USA mohli poskytovať obsahové údaje priamo týmto zahraničným vládám. Zákon o CLOUD sa vzťahuje na uchovávané údaje a odpočúvanie komunikácie cez telefón alebo elektronickej komunikácie, zatiaľ čo trestné činy, ktoré spadajú do jeho rozsahu pôsobnosti, sú „závažné trestné činy“. Na vykonávacie dohody so zahraničnými vládami sa vzťahujú určité podmienky ako to, že druhá krajina poskytuje dostatočnú ochranu, čo zahŕňa aj obmedzenie prístupu k údajom týkajúcim sa občanov USA.

Účelom tejto iniciatívy je riešiť, prostredníctvom spoločných pravidiel, špecifickú právnu otázku prístupu k obsahovým a neobsahovým údajom, ktoré uchovávajú poskytovatelia služieb v Európskej únii alebo v Spojených štátoch. Touto iniciatívou by sa v kontexte medzinárodnej dohody doplnili návrhy EÚ týkajúce sa elektronických dôkazov, keďže by sa riešila možnosť kolízie právnych poriadkov, najmä v súvislosti s obsahovými údajmi,

¹⁰ Budapešťiansky dohovor Rady Európy o počítačovej kriminalite (CETS č. 185), 23. novembra 2001, <http://conventions.coe.int>.

a urýchlil by sa prístup k elektronickým dôkazom. Toto odporúčanie zahŕňa smernice na rokovania na účely začatia rokovaní o dohode so Spojenými štátmi americkými o cezhraničnom prístupe k elektronickým dôkazom, ktorá by bola platná pre celú EÚ. Európska únia má záujem o komplexnú dohodu so Spojenými štátmi americkými, a to tak z hľadiska ochrany európskych práv a hodnôt, ako je ochrana súkromia a osobných údajov, ako aj z hľadiska našich vlastných bezpečnostných záujmov.

Pokiaľ ide o obsahové údaje, ako sú vymedzené vyššie, v súčasnosti platnými právnymi predpismi USA (zákon o uloženej komunikácii z roku 1986) sa poskytovateľom služieb z USA zakazuje odpovedať na žiadosti zahraničných orgánov presadzovania práva. V právnych predpisoch USA sa v súčasnosti stanovuje, že žiadosti tretej krajiny o vzájomnú právnu pomoc možno vyhovieť až po získaní informácie o pravdepodobnom dôvode na jej predloženie. Poskytovatelia služieb z členských štátov Európskej únie nemôžu v súčasnosti reagovať na priame žiadosti orgánov tretích krajín. Dohoda medzi EÚ a USA by doplnila cieľ návrhov týkajúcich sa elektronických dôkazov a ich účinnosť, a to najmä pokiaľ ide o obsahové údaje, ktoré americkí poskytovatelia služieb uchovávajú v Spojených štátoch amerických. Umožnila by priamu spoluprácu s poskytovateľom služieb, pretože by sa ňou vytvoril efektívnejší právny rámec pre justičné orgány, keďže odborníci z praxe v EÚ majú v súčasnosti ťažkosti so získavaním obsahových údajov na základe žiadostí o vzájomnú právnu pomoc.

Pokiaľ ide o neobsahové údaje, vzhľadom na rastúci počet žiadostí o vzájomnú právnu pomoc adresovaných Spojeným štátom americkým orgány USA nabádajú orgány presadzovania práva a justičné orgány z EÚ, aby neobsahové údaje žiadali priamo od poskytovateľov služieb z USA, pričom podľa právnych predpisov USA poskytovatelia služieb so sídlom v USA môžu, ale nemusia na takéto žiadosti odpovedať. Dohoda medzi EÚ a USA by poskytla väčšiu istotu, jasné procesné záruky a znížila by fragmentáciu, ktorej orgány z EÚ čelia pri prístupe k neobsahovým údajom uchovávaným poskytovateľmi služieb z USA. Zároveň by umožnila aj recipročný prístup orgánov USA k údajom uchovávaným poskytovateľmi služieb z EÚ.

Cieľom odporúčania na rozhodnutie Rady je začať rokovania medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými, tak aby bolo možné dospieť k transatlantickej dohode o cezhraničnom prístupe k elektronickým dôkazom poskytovanom na účely použitia v trestnom konaní priamo poskytovateľmi služieb. Jeho cieľom je prispôbiť mechanizmy spolupráce digitálnemu veku a poskytnúť justičným orgánom a orgánom presadzovania práva nástroje umožňujúce reagovať na spôsob, ktorým páchatelia trestnej činnosti v súčasnosti komunikujú, a bojovať proti moderným formám trestnej činnosti.

Dohoda medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi by priniesla viacero praktických výhod:

- zabezpečil by sa ňou recipročný prístup justičných orgánov k obsahovým údajom,
- riešil by sa ňou prístup k neobsahovým údajom na základe príkazov justičných orgánov, zabezpečil by sa recipročný prístup zo strany orgánov EÚ a orgánov USA a preskúmali by sa podmienky a záruky pre poskytovateľov služieb, pokiaľ ide o priamu spoluprácu,
- prispela by k včasnejšiemu prístupu justičných orgánov k údajom,
- riešilo by sa ňou riziko kolízie právnych poriadkov,
- znížilo by sa ňou riziko fragmentácie pravidiel a postupov a harmonizovali by sa práva a záruky na základe jednotného mandátu na rokovania so Spojenými štátmi

týkajúceho sa všetkých členských štátov Európskej únie, čím by sa zabránilo diskriminácii členských štátov Európskej únie a ich štátnych príslušníkov,

- objasnila by záväznú povahu príkazov pre poskytovateľov služieb a ich presadzovanie vo vzťahu k týmto poskytovateľom a zároveň by sa v nej podrobne stanovili povinnosti justičných orgánov.

Dohoda by mala byť podmienená prísnyimi mechanizmami ochrany základných práv. Cieľom týchto smerníc na rokovania je zvýšiť právnu istotu pre orgány, poskytovateľov služieb a dotknuté osoby a súčasne zabezpečiť primeranosť, ochranu základných práv, transparentnosť a možnosť vyvolať zodpovednosť voči justičným orgánom aj poskytovateľom služieb.

3. RELEVANTNÉ USTANOVENIA V TEJTO OBLASTI POLITIKY

Súčasný právny rámec Európskej únie pozostáva z nástrojov Únie na spoluprácu v trestných veciach, ako je smernica 2014/41/EÚ o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach¹¹ (smernica o EVP), Dohovor o vzájomnej pomoci v trestných veciach medzi členskými štátmi Európskej únie¹², nariadenie 2018/1727 o Eurojuste¹³, nariadenie (EÚ) 2016/794 o Europol¹⁴, rámcové rozhodnutie Rady 2002/465/SVV o spoločných vyšetrovacích tímoch¹⁵ a navrhované nariadenie o predchádzaní šíreniu teroristického obsahu online¹⁶.

Komisia 17. apríla 2018 predložila Rade a Európskemu parlamentu návrh nariadenia o európskom príkaze na predloženie a uchovanie elektronických dôkazov v trestných veciach¹⁷ a návrh smernice, ktorou sa stanovujú harmonizované pravidlá určovania právnych zástupcov na účely zhromažďovania dôkazov v trestnom konaní¹⁸. Pokiaľ ide o vonkajšie vzťahy, Európska únia uzavrela viacero dvojstranných dohôd medzi Úniou a tretími krajinami, ako je napríklad Dohoda o vzájomnej právnej pomoci medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými¹⁹. Táto dohoda má dopĺňať ďalej uvedené opatrenia.

¹¹ [Smernica](#) Európskeho parlamentu a Rady [2014/41/EÚ](#) z 3. apríla 2014 o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach, Ú. v. EÚ L 130, 15.2.2014, s. 1.

¹² [Akt Rady z 29. mája 2000](#) potvrdzujúci v súlade s článkom 34 Zmluvy o Európskej únii Dohovor o vzájomnej pomoci v trestných veciach medzi členskými štátmi Európskej únie.

¹³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1727 zo 14. novembra 2018 o Agentúre Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach (Eurojust) a o nahradení a zrušení rozhodnutia Rady 2002/187/SVV.

¹⁴ [Nariadenie](#) Európskeho parlamentu a Rady [\(EÚ\) 2016/794](#) z 11. mája 2016 o Agentúre Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva (Europol), ktorým sa nahrádzajú a zrušujú rozhodnutia Rady 2009/371/SVV, 2009/934/SVV, 2009/935/SVV, 2009/936/SVV a 2009/968/SVV.

¹⁵ [Rámcové rozhodnutie Rady 2002/465/SVV](#) z 13. júna 2002 o spoločných vyšetrovacích tímoch.

¹⁶ Návrh nariadenia o predchádzaní šíreniu teroristického obsahu online, 12. septembra 2018, COM(2018) 640 final.

¹⁷ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o európskom príkaze na predloženie a uchovanie elektronických dôkazov v trestných veciach, 17. apríla 2018, COM(2018) 225 final.

¹⁸ Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa stanovujú harmonizované pravidlá určovania právnych zástupcov na účely zhromažďovania dôkazov v trestnom konaní, 17. apríla 2018, COM(2018) 226 final.

¹⁹ [Rozhodnutie Rady 2009/820/SZBP](#) z 23. októbra 2009 o uzavretí v mene Európskej únie Dohody o extradícii medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými a Dohody o vzájomnej právnej pomoci medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými.

Osobné údaje, na ktoré sa vzťahuje toto odporúčanie na rozhodnutie Rady, sú chránené a môžu sa spracúvať len v súlade so všeobecným nariadením o ochrane údajov (GDPR)²⁰ a v prípade orgánov v Európskej únii, v súlade so smernicou o ochrane údajov políciou a orgánmi trestného súdnictva (smernica o ochrane údajov v oblasti presadzovania práva)²¹. Dohoda by mala dopĺňať Dohodu medzi EÚ a USA o ochrane osobných údajov a súkromia, známu aj ako „zastrešujúca dohoda“, ktorá nadobudla platnosť 1. februára 2017, a zákon USA o súdnych opravných prostriedkoch, ktorým sa rozširujú výhody poskytované zákonom USA o ochrane súkromia na občanov EÚ a ktorý Kongres USA prijal 24. februára 2016.

Údaje z elektronickej komunikácie, na ktoré sa vzťahuje toto odporúčanie na rozhodnutie Rady, sú chránené a môžu sa spracúvať len v súlade so smernicou 2002/58/ES (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách)²².

Dohodou by sa mali rešpektovať základné práva, slobody a všeobecné zásady práva EÚ zakotvené v zmluvách o Európskej únii a Charte základných práv, procesné práva vrátane práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces, prezumpcie neviny a práva na obhajobu, zásad zákonnosti a primeranosti trestných činov a trestov a všetky povinnosti orgánov presadzovania práva alebo justičných orgánov v tejto súvislosti. Pokiaľ ide o nevyhnutné záruky ochrany údajov vzťahujúce sa na osobné údaje prenášané z Európskej únie orgánom presadzovania práva v USA, uplatniteľné ustanovenia Dohody medzi EÚ a USA o ochrane osobných údajov a súkromia sa doplnia o dodatočné záruky s cieľom zohľadniť úroveň citlivosti dotknutých kategórií údajov a jedinečné požiadavky na prenos elektronických dôkazov priamo poskytovateľmi služieb.

Dohodou by zároveň nemali byť dotknuté iné existujúce medzinárodné dohody o justičnej spolupráci orgánov v trestných veciach, ako je Dohoda o vzájomnej právnej pomoci medzi EÚ a USA. V dvojstranných vzťahoch medzi Spojenými štátmi americkými a Európskou úniou by mala mať táto dohoda prednosť pred akoukoľvek dohodou alebo opatrením, ku ktorým sa dospeje pri rokovaní o druhom dodatkovom protokole k Dohovoru Rady Európy o počítačovej kriminalite.

Rada poverí na začatie rokovaní, prijme smernice na rokovania a schváli podpísanie a uzavretie dohody, ako sa stanovuje v článku 218 ods. 3 a 4 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

Základné práva

Dohoda by mohla mať eventúálne vplyv na viacero základných práv:

²⁰ [Nariadenie](#) Európskeho parlamentu a Rady ([EÚ](#)) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES.

²¹ [Smernica](#) Európskeho parlamentu a Rady ([EÚ](#)) 2016/680 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov príslušnými orgánmi na účely predchádzania trestným činom, ich vyšetrovania, odhaľovania alebo stíhania alebo na účely výkonu trestných sankcií a o voľnom pohybe takýchto údajov a o zrušení rámcového rozhodnutia Rady 2008/977/SVV.

²² Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/58/ES z 12. júla 2002 týkajúca sa spracovávaní osobných údajov a ochrany súkromia v sektore elektronických komunikácií (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách) (Ú. v. ES L 201, 31.7.2002, s. 37) zmenená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/136/ES z 25. novembra 2009, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2002/22/ES o univerzálnej službe a právach užívateľov týkajúcich sa elektronických komunikačných sietí a služieb, smernica 2002/58/ES týkajúca sa spracovávaní osobných údajov a ochrany súkromia v sektore elektronických komunikácií a nariadenie (ES) č. 2006/2004 o spolupráci medzi národnými orgánmi zodpovednými za vynucovanie právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa.

- práva fyzickej osoby, k údajom ktorej sa získava prístup: vrátane práva na ochranu osobných údajov; právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života, obydlia a komunikácie; právo na slobodu prejavu a zhromažďovanie; právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces, prezumpciu neviny a právo na obhajobu, zásady zákonnosti a primeranosti trestných činov a trestov,
- práva poskytovateľa služieb: právo na slobodu podnikania; právo na účinný prostriedok nápravy,
- práva na slobodu a bezpečnosť osôb.

Vzhľadom na príslušné *acquis* v oblasti ochrany súkromia a údajov by sa do dohody mali zahrnúť dostatočné a dôležité záruky, ktorými sa zabezpečí, že práva týchto osôb budú chránené v súlade so všeobecnými zásadami práva EÚ a príslušnou judikatúrou Európskeho súdneho dvora.

Dohoda medzi EÚ a USA by mala byť v súlade s návrhmi Komisie týkajúcimi sa elektronických dôkazov, a to aj v podobe, do akej sa vyvinú v rámci legislatívneho postupu, a v konečnej podobe, v akej sa prijímú.

V záujme predídenia kolízii právnych poriadkov a zlepšenia prístupu pre orgány bude dôležitou súčasťou rokovaní vymedzenie trestných konaní, v prípade ktorých sa takéto údaje budú môcť požadovať, druhov dotknutých údajov, požiadaviek, ktoré musia byť splnené pri vydaní príkazu, súdnych prostriedkov nápravy a záruk, ako aj vymedzenie rozsahu trestných činov, na ktoré sa dohoda bude vzťahovať. Tieto vymedzenia a rozsah by mali byť v súlade s vymedzeniami a rozsahom stanovenými v pravidlách týkajúcich sa elektronických dôkazov platných v rámci EÚ v podobe, do akej sa vyvinú.

Podľa Komisie je v záujme Európskej únie aj Spojených štátov amerických, aby sa uzavrela komplexná dohoda, pretože by sa tým zabezpečila právna zrozumiteľnosť pre justičné orgány a orgány presadzovania práva na oboch stranách a predišlo by sa protichodným právnym povinnostiam pre poskytovateľov služieb. Je to tiež jediný spôsob, ako zabrániť tomu, aby pre občanov EÚ a poskytovateľov služieb platili odlišné pravidlá v závislosti od ich štátnej príslušnosti.

Dohodou by sa mala objasniť záväzná povaha príkazov pre poskytovateľov služieb a ich presadzovanie vo vzťahu k týmto poskytovateľom a zároveň by sa v nej mali vymedziť aj povinnosti justičných orgánov.

V bodoch 1 – 3 smerníc na rokovania Komisia navrhuje tri hlavné ciele dohody, a to stanoviť spoločné pravidlá a riešiť kolízne normy vo vzťahu k pokynom týkajúcim sa obsahových a neobsahových údajov, ktoré boli vydané justičným orgánom jednej zo zmluvných strán a adresované poskytovateľovi služieb, na ktorého sa vzťahuje právo druhej zmluvnej strany; po druhé, umožniť, na základe takéhoto príkazu, aby prenos elektronických dôkazov žiadajúcemu orgánu na recipročnom základe uskutočnil priamo poskytovateľ služieb, a po tretie, zabezpečiť dodržiavanie základných práv, slobôd a všeobecných zásad práva EÚ zakotvených v zmluvách o Európskej únii a Charte základných práv.

V bode 4 smerníc na rokovania Komisia navrhuje, že dohoda by sa mala uplatňovať na trestné konania, ktoré zahŕňajú fázu pred súdnym konaním, ako aj fázu samotného konania. Mala by byť v súlade s článkom 3 navrhovaného nariadenia o európskom príkaze na predloženie a uchovanie elektronických dôkazov v trestných veciach. Počas fázy pred súdnym konaním aj

počas samotného konania sa uplatňuje úplná právna ochrana, ktorá je dostupná pre dotknuté osoby, a najmä procesné záruky v rámci trestného práva.

V bode 5 smerníc na rokovania Komisia navrhuje, že dohodou by sa mali vytvoriť recipročné práva a povinnosti zmluvných strán dohody.

V bode 6 smerníc na rokovania Komisia navrhuje, aby sa v dohode vymedzili údaje a ich druhy, na ktoré sa bude vzťahovať, vrátane obsahových aj neobsahových údajov. Obsahové údaje zahŕňajú obsah elektronickej komunikácie a považujú sa jednu z kategórií elektronických dôkazov, pri ktorých sa najviac zasahuje do práv osôb. Neobsahové údaje zahŕňajú údaje o účastníkovi, ktoré sú najčastejšie požadovaným druhom údajov na účely vyšetrovania trestných činov, aj údaje o prevádzke, ktoré zahŕňajú informácie o totožnosti odosielateľov a príjemcov elektronických správ a metaúdaje vrátane času, frekvencie a trvania komunikácie.

V bode 7 smerníc na rokovania Komisia navrhuje, že v dohode by sa mal stanoviť presný rozsah jej pôsobnosti, pokiaľ ide o trestné činy, na ktoré sa vzťahuje, a prahové hodnoty, pokiaľ ide o výšku sankcií. Mala by byť v súlade s článkom 5 ods. 4 navrhovaného nariadenia o európskom príkaze na predloženie a uchovanie elektronických dôkazov v trestných veciach. Vydávajúci orgán by mal byť v jednotlivých prípadoch povinný zabezpečiť, aby opatrenie bolo nevyhnutné a primerané, a to aj vzhľadom na závažnosť vyšetrovaného trestného činu. V dohode by sa mali stanoviť primerané prahové hodnoty, pokiaľ ide o výšku sankcií vo vzťahu k obsahovým a neobsahovým údajom. Mala by byť v súlade s prahovou hodnotou troch rokov, ktorou sa rozsah pôsobnosti nástroja obmedzí na závažnejšie trestné činy bez toho, aby sa nadmerne obmedzili možnosti jeho používania odborníkmi z praxe.

V bode 8 smerníc na rokovania Komisia navrhuje, aby sa v dohode stanovili podmienky, ktoré musia byť splnené, aby justičný orgán mohol vydať príkaz, a spôsoby, akými môže byť príkaz doručený. Mala by byť v súlade s článkom 5 návrhu nariadenia o európskom príkaze na predloženie a uchovanie elektronických dôkazov v trestných veciach týkajúceho sa podmienok vydania príkazu.

V bode 9 smerníc na rokovania Komisia navrhuje, že dohoda by mala zahŕňať doložku, ktorou sa podozrivým a obvineným osobám poskytnú počas trestného konania účinné prostriedky nápravy. V dohode by sa takisto malo vymedziť, za akých okolností má poskytovateľ služieb právo namietať voči príkazu. Pokiaľ ide o dotknuté osoby, východiskom pre tieto ustanovenia je článok 17 navrhovaného nariadenia o európskom príkaze na predloženie a uchovanie elektronických dôkazov v trestných veciach, ktorým sa zabezpečuje, aby osoby dotknuté európskym príkazom na predloženie dôkazov mali k dispozícii účinné prostriedky nápravy v súlade s vnútroštátnym právom, a to zvyčajne počas trestného konania. Prostriedky nápravy pre dotknuté osoby sú vymedzené aj v smernici (EÚ) 2016/680 a nariadení (EÚ) 2016/679. Keďže príkaz je záväzným opatrením, môže sa dotýkať aj práv poskytovateľov služieb, najmä slobody podnikania a s ňou súvisiacich podmienok. Komisia navrhuje, že v dohode by sa malo stanoviť právo poskytovateľa služieb vzniesť vo vydávajúcom štáte určité námietky, napríklad ak príkaz nevydal alebo nepotvrdil justičný orgán.

V bode 10 smerníc na rokovania Komisia navrhuje, aby sa v dohode stanovila lehota na poskytnutie údajov, na ktoré sa príkaz vzťahuje. Mala by byť v súlade s článkom 9 navrhovaného nariadenia o európskom príkaze na predloženie a uchovanie elektronických

dôkazov v trestných veciach, podľa ktorého sú adresáti povinní odpovedať v bežnej lehote 10 dní, pričom orgány môžu v odôvodnených prípadoch stanoviť kratšiu lehotu.

V bode 11 smerníc na rokovania Komisia navrhuje, že dohodou by nemali byť dotknuté iné medzinárodné dohody o justičnej spolupráci orgánov v trestných veciach, ktoré už existujú, ako je napríklad Dohoda o vzájomnej právnej pomoci medzi EÚ a USA.

V bode 12 smerníc na rokovania Komisia navrhuje, že dohoda by mala mať v dvojstranných vzťahoch medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými prednosť pred Dohovorom Rady Európy o počítačovej kriminalite a akoukoľvek dohodou alebo opatrením dosiahnutým pri rokovaní o druhom dodatkovom protokole k uvedenému dohovoru, pokiaľ ustanovenia danej dohody alebo opatrenia upravujú otázky, ktoré sú predmetom dotknutej dohody.

V bode 13 smerníc na rokovania Komisia navrhuje, že dohoda by mala byť recipročná, pokiaľ ide o kategórie osôb, ktorých údaje sa v zmysle tejto dohody nesmú požadovať. Dohodou by sa nemali diskriminovať osoby z rôznych členských štátov Európskej únie. Podľa Komisie je jednou zo záruk splnenia tejto požiadavky práve táto dohoda, ktorá by mala platiť pre celú EÚ.

Body 14 až 16 smerníc sa týkajú záruk v oblasti ochrany údajov, ktoré sú potrebné pre túto konkrétnu dohodu. V bode 14 smerníc na rokovania sa uvádza, že dohodou by sa mala na základe odkazu na Dohodu medzi EÚ a USA o ochrane osobných údajov a súkromia, ktorá je inak známa aj ako „zastrešujúca dohoda“, zaistiť uplatniteľnosť danej dohody. V bode 15 Komisia uvádza, že dohodou by sa mala zastrešujúca dohoda dopĺňať o dodatočné záruky, ktorými sa zohľadní úroveň citlivosti dotknutých kategórií údajov a jedinečné požiadavky vyplývajúce z toho, že prenos elektronických dôkazov budú uskutočňovať priamo poskytovatelia služieb a nebude sa uskutočňovať medzi orgánmi. V bode 16 sa stanovujú dodatočné záruky, ktoré sú podľa Komisie pre túto dohodu potrebné, vrátane konkrétneho určenia účelu, obmedzenia účelu, oznámenia a následného prenosu.

Bod 17 smerníc na rokovania sa týka dodatočných procesných práv, ktoré budú podľa Komisie nevyhnutné vzhľadom na jedinečné požiadavky vyplývajúce z toho, že prenos elektronických dôkazov budú uskutočňovať priamo poskytovatelia služieb a nebude sa uskutočňovať medzi orgánmi. Okrem iného medzi ne patrí, že údaje sa nesmú žiadať na účely použitia v trestnom konaní, ktoré by mohlo viesť k trestu smrti, požiadavka na primeranosť príkazov a osobitné záruky týkajúce sa údajov chránených výsadami a imunitami. Pri súdnom konaní vo vydávajúcom členskom štáte sa musia zohľadniť aj imunity a výsady niektorých povolaní, ako sú právnici, ako aj základné záujmy národnej bezpečnosti alebo obrany v štáte adresáta. Ďalšou zárukou v tejto súvislosti je preskúmanie justičným orgánom.

V bodoch 18 – 23 smerníc na rokovania týkajúcich sa ustanovení o správe dohody Komisia navrhuje, aby sa v dohode stanovovala požiadavka na pravidelné spoločné preskúmania uplatňovania dohody a doložka o jej trvaní. Zároveň sa navrhuje, aby sa v dohode stanovovalo, že strany navzájom konzultujú s cieľom uľahčiť riešenie akéhokoľvek sporu týkajúceho sa výkladu alebo uplatňovania dohody. Na uľahčenie procesu preskúmania by sa na oboch stranách mali zhromažďovať štatistické údaje. V smerniciach na rokovania sa navyše navrhuje, aby budúca dohoda obsahovala doložku o pozastavení a ukončení pre prípad, že spor nebude možné vyriešiť konzultačným postupom.

ROZHODNUTIE RADY

**o poverení začať rokovania so zreteľom na dohodu medzi Európskou úniou
a Spojenými štátmi americkými o cezhraničnom prístupe k elektronickým dôkazom
v oblasti justičnej spolupráce v trestných veciach**

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 218 ods. 3 a 4,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

- (1) Komisia 17. apríla 2018 predložila legislatívny návrh nariadenia o európskom príkaze na predloženie a uchovanie elektronických dôkazov v trestných veciach a smernice, ktorou sa stanovujú harmonizované pravidlá určovania právnych zástupcov na účely zhromažďovania dôkazov v trestnom konaní (ďalej len „návrhy týkajúce sa elektronických dôkazov“)²³. Na zasadnutí Rady pre spravodlivosť a vnútorné veci 7. decembra 2018 Rada schválila všeobecné smerovanie v súvislosti s návrhom nariadenia predloženým Komisiou²⁴.
- (2) Mali by sa začať rokovania s cieľom uzavrieť dohodu medzi Úniou a Spojenými štátmi americkými o cezhraničnom prístupe justičných orgánov v trestnom konaní k elektronickým dôkazom, ktoré uchováva poskytovateľ služieb.
- (3) Dohoda by mala zahŕňať nevyhnutné záruky, pokiaľ ide o základné práva a slobody, a mali by sa ňou dodržiavať zásady uznané v Charte základných práv Európskej únie, najmä právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života, obydlia a komunikácie uznané v článku 7 charty, právo na ochranu osobných údajov uznané v článku 8 charty, právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces uznané v článku 47 charty, prezumpcia nevinoty a právo na obhajobu uznané v článku 48 charty a zásady zákonnosti a primeranosti trestných činov a trestov uznané v článku 49 charty. Dohoda by sa mala uplatňovať v súlade s uvedenými právami a zásadami.
- (4) V súlade s článkom 42 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1725²⁵ bol konzultovaný európsky dozorný úradník pre ochranu údajov, ktorý vydal svoje stanovisko ...²⁶

²³ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o európskom príkaze na predloženie a uchovanie elektronických dôkazov v trestných veciach, 17. apríla 2018, COM(2018) 225 final. Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa stanovujú harmonizované pravidlá určovania právnych zástupcov na účely zhromažďovania dôkazov v trestnom konaní, 17. apríla 2018, COM(2018) 226 final.

²⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o európskom príkaze na predloženie a uchovanie elektronických dôkazov v trestných veciach, všeobecné smerovanie prijaté Radou, ST 15292 2018 INIT, 12. decembra 2018.

²⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1725 z 23. októbra 2018 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami Únie a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 45/2001 a rozhodnutie č. 1247/2002/ES (Ú. v. EÚ L 295, 21.11.2018, s. 39).

²⁶ Ú. v. EÚ C....

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Komisia sa týmto poveruje, aby v mene Únie rokovala o dohode medzi Úniou a Spojenými štátmi americkými o cezhraničnom prístupe justičných orgánov v trestnom konaní k elektronickým dôkazom, ktoré uchováva poskytovateľ služieb.

Článok 2

Smernice na rokovania sa stanovujú v prílohe.

Článok 3

Rokovania by sa mali viesť po porade s osobitným výborom, ktorý vymenuje Rada.

Článok 4

Toto rozhodnutie je určené Komisii.

V Bruseli

*Za Radu
predseda*